

Kanta-Hämeen hyvinvointialue

Lastensuojelun tulosalue

Vastaus Luonnokseen hallituksen esitykseksi laiksi lapsen erityisestä suojelusta ja siihen liittyviksi laeiksi

Tausta

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi uusi laki lapsen erityisestä suojelusta. Nykyinen lastensuojelulaki kumottaisiin. Lisäksi esityksessä muutettaisiin sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annettua lakia, oppilas- ja opiskeluhuollosta annettua lakia, terveydenhuoltolakia sekä lakia lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä. Lisäksi esitys sisältää teknisluonteisia muutoksia useisiin muihin lakeihin.

Pääministeri Petteri Orpon hallitus uudistaa lastensuojelulainsäädännön. Tämä esitys toteuttaa uudistamisen toista vaihetta. Esitys kytkeytyy samanaikaisesti eduskunnalle annettavaan hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi sosiaalihuoltolain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi (VN/35729/2023). Sosiaalihuoltolaissa säädettäisiin jatkossa uudesta lapsiperhepalvelusta ja jatkossa osaa nykyisistä lastensuojelun avohuollon tukitoimista toteutettaisiin lapsiperhepalveluna. Muutoksilla edistetään hallitusohjelman mukaista varhaista tukea, moniammatillista lapsiperhetyötä ja lastensuojelun avopalveluja painottavaa palvelurakennetta.

Tällä esityksellä nykyinen lastensuojelulain rakenne ja sääntely selkiytettäisiin kokonaisuutena. Lastensuojelun asiakkuuden alkamista sekä huostaanoton ja sijaishuollon järjestämiseen velvoittavaa sääntelyä muutettaisiin. Tavoitteena on selkiyttää sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain välistä rajapintaa sekä hallitusohjelman mukaisesti tukea hyvinvointialueita uudistamaan palvelujaan perustuen palvelujen tarkoituksenmukaiseen porrastukseen sekä siirtämään painopistettä perustasolle. Esityksellä myös kevennettäisiin lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän velvoitteita sekä mahdollistettaisiin lastensuojelulaitosten nykyistä joustavampi henkilöstön käyttö. Esityksellä mahdollistettaisiin turvahenkilöiden käyttö lastensuojelulaitoksissa sekä selkiytettäisiin Suomen viranomaisten toimivaltaa eräissä rajat ylittävissä tilanteissa. Lisäksi uudistettaisiin lastensuojelun edunvalvontaa koskevaa sääntelyä. Esitykseen sisältyy myös ehdotus lisärahoituksesta tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVA) turvaamiseksi yksityisissä koulukodeissa ja Valtion koulukodeissa.

Esitys liittyy esitykseen valtion vuoden 2027 talousarvioksi ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syksyllä 2026 budjettilakiaikataulussa. Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.7.2027.

Ehdotettavaan uuteen lakiin lapsen erityisestä suojelusta on sisällytetty muutokset, joita on esitetty lastensuojelulainsäädännön kokonaisuudistuksen ensimmäisen vaiheen hallituksen esityksessä (hallituksen esitys laiksi lastensuojelulain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi, HE 149/2025 vp), joka on paraikaa eduskunnan käsittelyssä. Säännökset on sisällytetty ehdotettavaan lakiin siinä muodossa, kun ne on annettu eduskunnalle. Lisäksi esitykseen on sisällytetty muutosehdotukset, jotka sisältyvät hallituksen esitysluonnokseen laiksi vankeuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (VN/30248/2024). Esitysluonnos on ollut lausuttavana Lausuntopalvelussa 9.3.–24.4.2026.

Vastaus

1. Onko ehdotus kokonaisuudessaan kannatettava?

Kyllä

Ei

Osittain X

Ei kantaa

- Kanta-Hämeen hyvinvointialueen mielestä ehdotus sisältää hyviä uudistuksia, mutta esitys sisältää myös riskejä. Lausunnon yksityiskohtiin on otettu kantaa jäljempänä. Lakiesitys lapsen erityisestä suojelusta (nykyinen lastensuojelulaki) selkeyttää ja rajaa lastensuojelun kohdentumista, sekä vahvistaa lastensuojelun viimesijaisuutta suhteessa sosiaali- ja terveydenhuollon ensisijaisiin palveluihin. Esityksen myötä lastensuojelun asema viimesijaisena erityisen suojelun palveluna korostuu suhteessa varhaisen tuen palveluihin.
- Kannatettavaa on lastensuojelun asiakkuuden alkamisen täsmentäminen siten, että lastensuojelu kohdentuu jatkossa tilanteisiin, joissa lapsen terveys, kehitys tai kasvuolosuhteet ovat vakavasti vaarantuneet ja lapsen todetaan olevan suojelun tarpeessa.
- Huostaanotto ja sijoitus korostuvat esityksessä viimesijaisina puuttumisen muotoina. Lastensuojelu ei jatkossa voi korvata ensisijaisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja, mikä on lähtökohtaisesti perusteltua. Keskeisintä on se, saadaanko laintarkoittamat muutokset toteutettua hyvinvointialueilla.
- On hyvä ottaa huomioon, että lastensuojelun asiakkuuksien väheneminen ei suoraan tuota säästöä vaan on todennäköistä, että kustannukset siirtyvät sosiaalihuollon muihin palveluihin (perhekeskuspalvelut) sekä terveyspalveluihin erityisesti lasten- ja nuorisopsykiatriaan. On lisäksi todettava, että sosiaali- ja terveyspalvelujen ensisijaisuus on ollut viittauksena jo voimassa olevassa lastensuojelulaissa, eikä se ole muuttanut nykyistä tilannetta.
- Lakiesityksessä lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän ydintehtävät on määritelty ja selkeytetty. Samalla esitys mahdollistaa osan tehtävistä ja päätösvallasta delegoitavaksi muille sosiaalihuollon viranhaltijoille hyvinvointialueen tarpeiden mukaisesti. Tämä tukee tarkoituksenmukaista työnjakoa ja mahdollistaa hyvinvointialueiden toimintamalleihin perustuvat ratkaisut.
- Lakiesityksen muutokset eivät ole kustannusneutraaleja ja sitä kautta ovat myös riski hyvinvointialueiden taloudelle.

2. Vastaavatko ehdotukset esityksen tavoitteita?

Kyllä

Ei

Osittain X

Ei kantaa

Perustelut tiiviisti

- Lakiesitykseen on pyritty tuomaan ehdotuksia, jotka vastaisivat tavoitteita vahvistaa painopisteen siirtoa perustason palveluihin ja selkeyttää lastensuojelua viimesijaisena palveluna tilanteisiin, jossa lapsella todetaan olevan tarve erityiseen suojeluun. Tavoitteiden toteutumisen riskinä on samanaikainen palvelurakenteen ja toiminnan muutos sosiaalihuollossa, että säästöpainneet. Samalla tunnistetaan, että esitykset eivät ole kustannusneutraaleja ja riski kustannusten nousuun on todellinen.
- Lain rakenteen selkeyttämisen tavoitetta on vaikea kokonaisarvioida, kun lakimuutosta tehdään useassa eri vaiheessa, jolloin riskinä on, ettei kokonaisuus muodostu selkeäksi. Lähtökohtaisesti lain uudistaminen ja sen tavoite on tarkoituksenmukaista.

3. Mikä seuraavista vaihtoehtoista olisi mielestänne tarkoituksenmukaisin tapa järjestää sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain välinen rajapinta? Valitkaa yksi ja perustelkaa vastauksenne.

Sosiaalihuollon palvelu-uudistustyöryhmän ehdottama laaja uudistaminen (ks. HE-luonnoksen kohta 5.1.1.)

Nyt esitetty ratkaisu X

Rajatumpi uudistus (esim. pelkkä ilmoitus- ja arviointikäytäntöjen täsmentäminen)

Vain jälkihuollon siirto sosiaalihuoltolakiin

Nykytilan säilyttäminen

Perustelut tiiviisti

- Sosiaalihuollossa lastensuojelun avohuollon työ tulee jatkossakin ymmärtää lapsen suojeluun tähtäävänä työnä. Avohuolto on keskeinen palvelu niille lapsille ja perheille, jotka tarvitsevat erityisen tehostettua tukea ja suojelua. Samalla avohuollon työskentelyllä pyritään ehkäisemään sijoituksia. Avohuollossa tehtävää työtä ei saisi lähteä kapeuttamaan ilman riittävää arviointia sen vaikutuksista. Avohuollon asiakaslasten tarpeet, tilanteet ja haasteet eivät ole

kuitenkaan viime vuosina lieventyneet, vaan päinvastoin, ongelmat ovat monimutkaistuneet. Tätäkin vasten on tarkoituksenmukaista tunnistaa avohuollon työskentely erityisen suojelun tarpeessa olevien lasten ja heidän perheidensä kanssa.

- Varhaisen tuen roolin tulee painottua aiempaa varhaisempaan vaiheeseen, jossa tarjottava tuki on kevyempää, mutta riittävää ja tarkoituksenmukaista perheiden tarpeisiin.

4. Lausuntopalaute lukuun 1 (Yleiset säännökset): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 1 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

- Lähtökohtaisesti lastensuojelulain uudistus on kannatettava.
- Pääosin määrittelyt kuulostavat tarkoituksenmukaisilta. Kuitenkin jälkihuollon puolitiehen jäävä muutos, missä jälkihuollon asiakkaat olisivat sosiaalihuoltolain mukaisia asiakkaita, vaikka tukitoimista säädetään lastensuojelulaissa kuulostaa ristiriitaiselta ja voi aiheuttaa tarpeetonta epäselvyyttä asiakastyöhön. Selkeämpää olisi, että jälkihuoltoonuooret (täysi-ikäiset) olisivat lastensuojelun asiakkaita ainakin niin kauan kuin heidän tukitoimistaan säädetään lastensuojelulaissa. Tai sitten jälkihuollon tukitoimet siirretään sosiaalihuoltolakiin.

5. Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla muutoksella olevan lastensuojelun asiakkuuden alkamiseen ja päättymiseen?

- Lastensuojelun asiakkuuden aloittamisen kynnys tulee entisestään nousemaan. Myös asiakkuuden päättymistä tulee muutoksen myötä arvioida entistä tarkemmin ja todennäköisesti asiakkuudet päätetään nykyistä nopeammin. Päätyvät asiakkuudet kuitenkin hyvin todennäköisesti siirtyvät sosiaalihuollon palveluihin. Alkamisen edellytysten täsmentäminen on tarkoituksenmukaista.
- Pyydetään kiinnittämään huomiota, että hallituksen esityksen perusteluissa on kirjattu, että pykälän tarkoitus on määritellä milloin asiakkuus alkaa ja milloin se päättyy, ja varmistaa että päätökset tehdään lapsen suojelutarpeen perusteella sekä kirjataan ja ilmoitetaan asianmukaisesti. Epäselväksi jää tarkoitetaanko esityksen kirjauksella lapsikohtaista päätöksentekoa, kun kuitenkin samassa yhteydessä käytetään kirjaamisen käsitettä. Tarkoituksenmukaista ja perusteltua on, että asiakkuuden alkamisesta tehdään riittävät merkinnät asianmukaisesti asiakastietojärjestelmään.

6. Onko ehdotus lapsen asioista vastaavaa sosiaalityöntekijää koskevan asiakasmitoituksen joustavoittamisesta mielestänne kannatettava?

Kyllä X

Ei

Osittain

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

- Ehdotus on perusteltu ja tarkoituksenmukainen. Muutoksella ei tule olemaan suuria vaikutuksia nykytilaan. Tähänkin asti on pyritty siihen, että saman perheen lapset ovat samalla työntekijällä. Poikkeusmahdollisuus antaa hyvinvointialueelle mahdollisuuden joustaa tarkoituksenmukaisissa asiakastilanteissa.

7. Onko ehdotus lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tehtävistä kannatettava?

Kyllä X

Ei

Osittain

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

- Lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän keskeisten tehtävien kokoaminen yhteen pykälään on kannatettavaa. Sosiaalityöntekijän oman roolin vahvistaminen keskeisenä muutostyötä tekevänä viranomaisena, eikä ainoastaan asiakasprosessin johtajana on perusteltua. Yhteistyövelvoitteen korostaminen ja monialaisen yhteistyön varmistaminen ovat kannatettavia, joskin se on jo nyt keskeinen osa lastensuojelun sosiaalityön toteuttamista.
- Läheisverkoston merkityksen, sekä läheisten tukeminen kasvatustyössä ja perheen jälleenyhdistämisen korostaminen on kannatettavaa ja ovat keskeinen osa lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän työtä.
- Lapsikohtainen valvonta on olennainen osa lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän työtä ja varmistaa sijaishuollossa olevan lapsen sijoituksen toteutumista. On kuitenkin todella tärkeä, että laissa tunnistetaan ja selkeytetään lapsikohtaisen valvonnan ja hyvinvointialueen valvontaa ja tunnistetaan yhteistyötä vaativat kohdat.

8. Lausuntopalaute luvusta 3 (Lastensuojelun järjestäminen ja kustannusvastuu): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 3 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta sekä vaikutuksista.

- Kustannusvastuuta ja järjestämistä koskevat täsmennykset ovat tarpeellisia ja tarkoituksenmukaisia.

9. Lausuntopalaute luvusta 4: Onko ehdotus, jonka mukaan lupa lapsen tutkimiseen annettaisiin jatkossa hyvinvointialueen viranhaltijan päätöksellä hallinto-oikeuden sijaan, mielestänne kannatettava?

Kyllä X

Ei

Osittain

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

- Muutos on kannatettava. Vaikutukset ovat hyvin pienet, osin olemattomat hyvinvointialueelle, sillä hakemuksia lapsen terveydentilan tutkimiseksi hallinto-oikeudelta ei ole ollut tarvetta hakea.

10. Selkiyttävätkö luvun 4 ehdotukset lastensuojelun päätöksentekosääntelyä?

Kyllä

Ei

Osittain X

Ei kantaa

Perustelut tiiviisti

- Kannatettavaa on, että päätöksentekomenettely koskevat pykälät ovat keskitetty. Säännös myös joustavoittaa hyvinvointialueen päätöksenteon delegoimista myös muille kuin lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle.
- Esityksessä on, jos lapsen erityisen huolenpidon jakso järjestetään muualla kuin hänen omassa sijaishuoltopaikassansa, hyvinvointialue voisi irtisanoa sijoituspaikan lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän valmisteltua asian. Tämä olisi uusi hallinnollinen tehtävä, joka ei ole tarkoituksenmukainen. Lastensuojelun näkökulmasta lapsen sijaishuollon järjestäminen ja siihen liittyvä päätöksenteko tulee erottaa laitospalvelujen sopimusasioista, joka on

hankintaa. Nykyisellään sijaishuoltopaikka on voitu irtisanoa kirjallisesti ilman viranhaltijanpäättöksen tekoa.

11. Lausuntopalaute luvusta 5: Onko ehdotus edunvalvojan palkkioiden ja kulukorvausten rajaamisesta ja yhdenmukaistamisesta valtioneuvoston asetuksella mielestänne kannatettava?

Kyllä X

Ei

Osittain

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia (etenkin taloudellisia) arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

- Asetuksella säädettäisiin ensimmäistä kertaa lastensuojelun edunvalvojien palkkioista ja kulukorvauksista. Tämä on merkittävä parannus nykytilaan ja parantaa kustannusten ennakoitavuutta ja yhdenmukaisuutta hyvinvointialueilla. Asetuksessa edunvalvojan peruspalkkioksi esitetään enintään 100€/ tunnilta. Hyvinvointialueilla tulee olla mahdollisuus ohjeistaa palkkioiden soveltamista enimmäismäärän puitteissa.

Muut mahdolliset huomiot lastensuojelun edunvalvontaa koskevasta sääntelykokonaisuudesta?

- Erityistä huomiota tulee kiinnittää palkkion mahdollisen 20 prosentin korotuksen perusteiden täsmälliseen ja rajattuun määrittelyyn. Edunvalvojan määrääminen lapselle ei ole tarpeen nykyistä laajemmin. Edunvalvojan määrääminen ei saisi olla pääsääntö lastensuojeluasioissa. Tältä osin hyvinvointialue pyytää kiinnittämään huomiota kohtaan, jossa on esimerkein kuvattu edunvalvojan hakemisen tarvetta. Asetuksen perusteluissa mainittuja esimerkkejä ei tule pitää automaattisina korotusperusteina, sillä vaativat lastensuojeluprosessit kuuluvat lähtökohtaisesti lastensuojelun ydintehtäviin, joissa edunvalvoja voi olla tarpeen. Korotuksen tulee perustua poikkeukselliseen vaativuuteen ja erityiseen asiantuntemuksen tarpeeseen, ja niiden soveltamisesta on tarkoituksenmukaista, että hyvinvointialueet voivat laatia toimintaohjeet.

12. Muu lausuntopalaute luvusta 5 (Lapsen osallisuus): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 5 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

- Osallisuuden luku on kokonaisuutena hyvä ja tarkoituksenmukainen. Lähtökohtaisesti on tarkoituksenmukaista, että lasta tavataan pääsääntöisesti henkilökohtaisesti, fyysisesti samassa tilassa.

Lastensuojelussa ja lainsäädännössä on tarpeen tunnistaa myös ne tilanteet, joissa tapaamiset voidaan järjestää asiakassuunnitelmassa sovitusti myös etänä (digitaalisin välinein). Digitaalisten yhteyksien hyödyntäminen on jo nyt osa lasten ja nuorten arkea. Digitaalisten etäyhteyksien hyödyntäminen lisää lapsen ja sosiaalityöntekijän tapaamisia ja on tarkoituksenmukaisen yhteydenpidon väline silloin, kun etäisyydet ovat pitkiä, lapsen arki sijaishuoltopaikassa on vakaa ja pitkissä sijoituksissa, joissa lapselle on muodostunut luottamuksellinen suhde sosiaalityöntekijään, jolloin osa tapaamisista voidaan suunnitellusti toteuttaa myös etänä. Ei ole perusteltua rajoittaa etätapaamisia esityksen mukaisesti esimerkiksi tartuntatautien leviämisen ehkäisyyn.

13. Lausuntopalaute luvusta 6 (Menettelysäännökset): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 6 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

- On kannatettavaa, että suljettuun kuntouttavaan laitoshoitoon sijoitetun lapsen asiakassuunnitelman tarkastamisesta veloitetaan normaalia tiheämmin.

14. Lausuntopalaute luvusta 7 (Lastensuojelun avohuolto): Ovatko lastensuojelun avohuoltoa koskevat ehdotukset mielestänne kannatettavia?

Kyllä X

Ei

Osittain

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

- Avohuollon tarkoituksesta säätäminen on kannatettavaa.
- Sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen ensisijaisuuden korostaminen lastensuojelun työn toteuttamisessa on kannatettavaa. Sosiaalityöntekijän mahdollisuus suhdeperusteiseen työhön mahdollistuu sosiaalityön mitoituksella.
- Pykälässä 43§ Avohuollon työskentely ja tukitoimet on esityksessä kirjoitettu, että lastensuojelun asiakkuudessa olevalle lapselle on järjestettävä sosiaalihuoltolain 18§:ssä tarkoitettua lapsiperhepalvelua erityisen intensiivisesti jos lapsen tuen tarve sitä edellyttää eli käytännössä se vastaa nykyisessä lastensuojelulaissa olevaa tehostettua perhetyötä (ml. Kotiin vietävä perhekuntoutus) intensiivisyydellään. Muutos nykytilanteeseen ei siis välttämättä ole merkittävä, kun lastensuojelun asiakasperheiden tuen tarpeisiin vastataan lähtökohtaisesti intensiivisenä palveluna.

15. Lausuntopalaute luvusta 8 (Lapsen kiireellinen sijoitus): Onko kiireellisen sijoituksen jatkoa koskeva ehdotus (keston lyhentäminen 30 vuorokaudesta 14 vuorokauteen) mielestänne kannatettava?

Kyllä

Ei

Osittain X

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

- Kannatettavaa on, että kiireellistä sijoitusta koskevat muutokset selkeyttävät pykälän soveltamista akuutteihin, suojelua vaativiin tilanteisiin. Tämä nostaa kiireellisen sijoituksen käyttämisen kynnyistä ja näin vähentää sijoitusten määriä ja siihen liittyviä kustannuksia, mutta samanaikaisesti ohjaa vahvemmin sosiaalityön ja tarkoituksenmukaisten sosiaali- ja terveysten palvelujen käytön ensisijaisuuteen.
- Hyvinvointialue ei kannata mahdollisuutta jatkaa kiireellistä sijoitusta 30 vuorokauden sijaan 14 vuorokaudella. Kiireellisen sijoituksen jatkoajan lyhentämisen 14 vuorokauteen (nykyisin 30vrk) tavoitteena on nopeuttaa arviointia. Käytännössä arviointi on jo nykyisin jatkuvaa ja sijoitus tulee päättää heti, jos perusteet eivät enää täyty, minkä vuoksi muutoksella ei todennäköisesti saavuteta merkittäviä taloudellisia säästöjä. Riskinä on, ettei lapsen tilanteen ja huostaanoton tarpeen selvittämiseksi tarvittavia lausuntoja saada riittävässä ajassa, jolloin tarvittavia asiakirjoja ei ole sosiaalityöntekijällä käytettävissä siinä vaiheessa, kun huostaanottoa lähdetään valmistelemaan. Ajan lyhentäminen johtaa hallinnollisen työn lisääntymiseen sillä hallinto-oikeuteen toimitettavat hakemukset olisivat keskeneräisiä, ja niitä tulisi täydentää entistä useammin jälkikäteen, kun tällä hetkellä ne on pystytty toimittamaan hakemuksen liitteenä. Tämä todennäköisesti näkyy myös hallinto-oikeudessa työmäärän kasvuna.

16. Lausuntopalaute luvusta 9 (Huostaanotto): Onko huostaanottoa koskeva ehdotus (50 §) mielestänne kannatettava?

Kyllä

Ei

Osittain X

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

- Huostaanoton ja sijoittamisen perusteiden täsmentäminen on sekä inhimillisesti että taloudellisesti perusteltua. Jatkossa huostaanotto ei ole mahdollista tilanteissa, joissa lapsen tarpeisiin voidaan vastata esimerkiksi mielenterveys- ja päihdepalveluilla. Tämä lisää paineita erityisesti lasten ja nuorten psykiatristen palvelujen riittävyyteen, mutta myös aikuisille kohdennettujen palvelujen saatavuuteen. Soveltamista ja pykälän toteuttamista haastaa, kuten tälläkin hetkellä se, ettei sosiaalihuollon viranomaisella ole päätäntävaltaa terveydenhuollon palveluihin.
- Läheisverkoston kartoittamisen ensisijaisuuden vahvistaminen sekä huostassa pidon määräaikaisuuden täsmentäminen ovat myönteisiä ja kannatettavia muutoksia.
- Alaikäisen vangin sijoittaminen lastensuojelulaitokseen vankilan sijaan selkeyttää alaikäisen vangin sijaishuollon aikaista toimimista. Tämä olisi kuitenkin sovellettavissa vain tähän tarkoitukseen sopivissa laitoksissa, jossa osaaminen on riittävää. Alaikäistä vangin sijoittaminen lastensuojeluyksikköön vaatii laitoshoidolta ja yksikön turvallisuudelta erityisen paljon. Esityksen mukaan tämä ei koskisi tutkintavankeusaikaa, onko tarkoituksenmukaista sulkea pykälän ulkopuolelle?

17. Lausuntopalaute luvusta 10 (Kodin ulkopuolinen sijoitus): Onko kodin ulkopuolisten sijoitusten ja sijoituspaikkojen valvontaa koskevien säännösten täsmentäminen ja vastuunjaon selkeyttäminen ehdotetulla tavalla mielestänne kannatettavaa?

Kyllä X

Ei

Osittain

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

- Täsmentäminen ja vastuunjako on esitetty selkeänä. Hyvä, että valvontavastuuta siirretään yksittäisiltä sosiaalityöntekijöiltä enemmän hyvinvointialueelle
- Esityksessä sijoitushyvinvointialueelle säädetään aiempaa selkeämmin aktiivinen ja itsenäinen valvontavelvollisuus alueellaan toimiviin sijaishuoltopaikkoihin riippumatta siitä, minkä hyvinvointialueen lapsia niihin on sijoitettu. Valvontatoimivallan täsmentäminen, mukaan lukien velvollisuus puuttua havaittuihin epäkohtiin sekä ilmoittaa niistä sijoittajahyvinvointialueelle, muille

lapsia samaan paikkaan sijoittaneille hyvinvointialueille ja valvontaviranomaiselle salassapitovelvoitteiden estämättä, vahvistaa valvonnan vaikuttavuutta ja selkeyttää vastuunjakoa.

- Muutos on keskeinen erityisesti toisen hyvinvointialueen sijoittamien lasten oikeusturvan kannalta ja korjaa rakenteellista epäselvyyttä, jossa valvontavastuu on käytännössä ollut hajautunut. Esitys parantaa edellytyksiä havaita ja käsitellä sijaishuoltopaikkojen epäkohtia ajantasaisesti, mutta sen tavoitteiden toteutuminen edellyttää selkeitä toimintaohjeita, sujuvaa tiedonkulkua sekä riittävää resursointia sijoitushyvinvointialueilla, jotta valvontavelvollisuus ei jää muodolliseksi.

18. Lausuntopalaute luvusta 11 (Laitoshoidto): Onko ehdotus lastensuojelulaitoksen asuinyksikön henkilöstömitoituksen täsmentämisestä ja osittaisesta joustavoittamisesta (ml. lapsikohtainen vähimmäismitoitus 1 työntekijä/lapsi sekä mahdollisuus suhteuttaa mitoitusta sijoitettujen lasten lukumäärään) mielestänne kannatettava?

Kyllä

Ei X

Osittain

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

- Lakiesityksessä esitetään kaksi rinnakkaista henkilöstömitoitustmallia. Lapsikohtainen mitoitus lisää painetta mitoittaa henkilöstö todellisen lapsimäärän mukaan, eikä ainoastaan toimilupaehtojen minimin perusteella, mikä voi lisätä henkilöstökustannuksia.
- Vähimmäishenkilöstövaatimus seitsemän lasta yhdessä hoitavassa asuinyksikössä säilyy ennallaan. Useamman asuinyksikön ollessa samassa rakennuksessa mitoitus on kuusi työntekijää asuinyksikköä kohden. Asuinyksiköissä, joissa hoidetaan pysyvästi alle seitsemää lasta, vähimmäishenkilöstöksi esitetään 6,5 työntekijää nykyisen seitsemän sijaan. Käytännössä tästä mitoitusmuutoksesta ei välttämättä synny todellisia säästöjä, sillä työvuorosunnittelu edellyttää jo nykyisellään vähintään yhtä työntekijää vuoroon. Lisäksi esityksessä esitetyt kustannuslaskelmat perustuvat lähihoitajan palkkatasoon, vaikka todellisuudessa henkilöstö on pääosin ammattikorkeakoulutasoista, mikä kasvattaa todellisia palkkakustannuksia.
- Esityksessä todetaan, että tilapäisesti tyhjien asuinyksiköiden päivystys voitaisiin hoitaa rinnakkaisen yksikön henkilöstöllä. Hyvinvointialueiden omien lastensuojelulaitosten käyttöasteet ovat kuitenkin korkeita, minkä vuoksi tästä ei käytännössä synny

henkilöstösäästöjä. Lisäksi lapsen yllättävän sijoitustarpeen varalta myös tyhjiään olevan yksikön osalta on turvattava henkilöstön saatavuus esimerkiksi varallaolon kautta.

- Henkilöstömitoitussmallien monimutkaistuminen lisää hallinnollista työtä ja saattaa lisätä välillisiä kustannuksia erityisesti valvonnan ja seurannan osalta.

19. Onko ehdotus turvahenkilöä koskevaksi sääntelyksi, jossa turvahenkilön tehtävät ja toimivaltuudet erotetaan selvästi hoito- ja kasvatustehtävistä, mielestänne toimiva?

Kyllä

Ei

Osittain X

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

- Turvahenkilöiden käyttö kohdistunee hyvinvointialueilla pääosin vastaanottoyksiköihin ja vaativan tason yksiköihin. Vaativan tason yksiköissä turvahenkilön läsnäolo voi lisätä yksikön turvallisuutta ja vähentää esimerkiksi sairaspotilaita sekä henkilöstön kiinnipitotilanteissa tekemiä ylilyöntejä.
- Turvahenkilöiden palkkaaminen lisää hyvinvointialueiden kustannuksia. Samalla on syytä huomioida turvahenkilön käytön kustannusten siirtyminen vuorokausihintaan ostolaitospalvelujen osalla.
- Lastensuojelulaitoksissa ydintehtävän ja sen resurssointi ei ole vartijan lisääminen työvuoroon vaan aito mahdollisuus suhdeperusteiseen työhön. On ymmärrettävää, että esimerkiksi vaativissa sijaishuollon laitospalveluissa on tarve ajoittain vartijan läsnäoloon, mutta ei ole tarkoituksenmukaista, että lastensuojelulaitoksissa on lähtökohtaisesti turvahenkilöitä. Turvahenkilön tarpeen arviointi perustuu tilannearvioon.

20. Lausuntopalaute luvusta 12 (Lapsen erityistä suojelua turvaavat rajoitukset sijaishuollon aikana): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 12 säännöksistä 90 § (yhteydenpidon rajoittaminen) ja 93 § (henkilöntarkastus) ja niiden käytännön toimivuudesta ja vaikutuksista.

- Molempien säännösten osalta kannatettava.

21. Lausuntopalaute luvusta 13 (Jälkihuolto): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 13 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

- Hallituksen esityksen perusteluissa kirjoitetaan jälkihuollon kriteereistä ja oikeudesta myös sosiaalihuoltolain mukaisen asiakkuuden päättymisen jälkeen, viitaten shl§ 5a, eikä lastensuojelun asiakkuutta ole, ei sijoitettuna olemiseen. Tämä ei ole perusteltua vaan jatkossakin jälkihuolto-oikeuden tulee määrittyä sijoitukseen ja sen vähimmäiskeston (6kk).
- Harkinnan varaisen jälkihuolto-oikeuden poistaminen on perusteltua, eikä aiheuta toteuttamisen näkökulmasta negatiivisia vaikutuksia lapselle tai nuorelle.

22. Lausuntopalaute luvusta 17 (Voimaantulo): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita voimaantuloa koskevista säännöksistä ja niiden vaikutuksista.

- Riittävä aika muutosten toimeenpanoon

23. Lausuntopalaute ehdotuksesta koskien lisärahoitusta tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVA) turvaamiseksi yksityisissä koulukodeissa ja Valtion koulukodeissa: Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita TUVA-koulutuksen rahoitusta koskevasta säännöksestä ja sen vaikutuksista.

24. Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotuksen taloudellisista vaikutuksista?

- Ei. Taloudellisista vaikutuksista on todella vähän todellisia laskelmia ja auki lasketut asiat ovat sellaisia, mitkä eivät vastaa kaikilta osin todellisuutta. Lakiesitys ei todennäköisesti tule tuottamaan sellaisia säästöjä, mitä sen esitetään tuottavan.

25. Millaisia taloudellisia vaikutuksia arvioitte ehdotuksen 38 §:n 3 momentilla mahdollisesti olevan?

- Kanta-Hämeen hyvinvointialueella on jo nyt sijoitettuna lapsia läheisverkostoon oheishuoltajuuksjärjestelyin ja muun kuin biologisen vanhemman luona asuvista lapsista jo nykyisellään maksetaan perhehoitolain mukaisia korvauksia.

26. Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotuksen muista vaikutuksista?

-

27. Vapaamuotoiset huomiot

